

PERSEPSI MANGSA BANJIR TERHADAP PENGURUSAN PENGAGIHAN SUMBANGAN BENCANA BANJIR

FLOOD VICTIMS' PERCEPTION ON THE DISTRIBUTION MANAGEMENT OF THE FLOOD DISASTER CONTRIBUTION

Azman A.R¹ & Norlina Ismail²

ABSTRAK

Fenomena banjir menyebabkan berlakunya kerosakan dan kemusnahan terhadap alam sekitar dan harta benda, bahkan kehilangan nyawa. Kejadian ini menarik perhatian pelbagai pihak sama ada individu, kerajaan, badan bukan kerajaan (NGO) dan pihak-pihak yang lain untuk membantu mangsa banjir. Bantuan kepada mangsa banjir diberikan dalam pelbagai bentuk seperti bantuan kewangan dan bantuan kelengkapan asas iaitu makanan, pakaian, tempat tinggal, perubatan dan sebagainya. Namun terdapat beberapa kes yang melibatkan mangsa banjir tidak mendapat bantuan ataupun bantuan yang diperolehi tidak dapat melengkap keperluan asas mereka. Justeru, artikel ini bertujuan untuk melihat persepsi mangsa banjir terhadap pengurusan pengagihan sumbangan bencana banjir. Artikel ini juga akan membincangkan faktor-faktor ketidakpuasan hati

¹ Pensyarah, Fakulti Syariah dan Undang-undang, Universiti Sains Islam Malaysia, Bandar Baru Nilai, 71800 Nilai, Negeri Sembilan. Tel. 012-2165852. E-mail: azman@usim.edu.my.

² Pelajar Sarjana, Fakulti Syariah dan Undang-undang, Universiti Sains Islam Malaysia, Bandar Baru Nilai, 71800 Nilai, Negeri Sembilan. Tel. 019-5508750. E-mail: linaismail29@gmail.com.

mangsa banjir terhadap pengurusan pengagihan sumbangan. Hasil kajian mendapati sebahagian responden tidak berpuas hati dengan pengurusan pengagihan sumbangan mangsa banjir dan faktor utama adalah disebabkan sumbangan tidak sampai kepada mangsa banjir. Implikasi kajian ini dapat dijadikan panduan kepada pihak kerajaan atau NGO-NGO, individu yang terlibat dalam pengurusan pengagihan sumbangan kepada mangsa banjir supaya meningkatkan kecekapan dalam pengurusan sumbangan. Kajian lanjutan perlu dijalankan bagi menentukan kaedah yang terbaik dalam pengurusan pengagihan sumbangan kepada mangsa banjir di Malaysia.

Kata kunci: persepsi, mangsa banjir, pengagihan, sumbangan, pengurusan

ABSTRACT

Flood phenomena caused damage to the property, environment and lead to the death. This phenomenon has attracted many parties either an individual, government, NGO and others to help them. Assistance to flood victims has been distributed in many forms such as financial aid and basic need: food, clothes, housing, medication and other. However, there were several cases involved of flood victims did not receive any assistance or the assistance obtained not sufficient for them. Hence, this article views the perception of flood victims on the distribution management of the flood disaster contribution. This article also will be discussing on the dissatisfaction factors of flood victims towards the management of the flood disaster contribution. The finding of the research found that half of the respondents did not satisfy with the distribution of donation management because the assistance not delivered in accordingly. The implication of the research will be a guideline to the government or NGOs, individuals that involved in flood distribution management in order to be more efficiently. Future studies can be conducted in determining the suitable method in flood distribution management towards floods victim in Malaysia.

Keywords: perception, flood victims, distribution, donation, management

PENDAHULUAN

Banjir merupakan bencana alam yang kebiasaannya berlaku ketika musim tengkujuh setiap tahun. Banjir berpunca daripada limpahan air yang berlebihan dalam sistem saliran. Kedudukan Malaysia di garisan khatulistiwa yang mempunyai kadar kekerapan hujan lebat setiap tahun juga merupakan faktor berlakunya banjir. Di Malaysia, bencana banjir yang melanda negara ini dikategorikan kepada banjir kilat atau ribut tropika dan banjir monsun (Jabatan Kerja Raya Malaysia).

Justeru, artikel ini akan melihat persepsi mangsa banjir terhadap pengurusan pengagihan sumbangan bencana banjir. Di samping membincangkan faktor-faktor ketidakpuasan hati mangsa banjir terhadap pengurusan pengagihan sumbangan. Isu ini amat penting dibincangkan bagi melihat pandangan secara telus bagi meningkatkan kecekapan dan keadilan dalam sistem pengurusan pengagihan sumbangan kepada mangsa banjir.

METODOLOGI KAJIAN

Metodologi kajian merupakan kaedah yang sistematik untuk menyelesaikan permasalahan kajian. Ianya boleh difahami sebagai ilmu untuk mengkaji bagaimana kajian itu dijalankan secara ilmiah (Kothari, 2004). Metodologi kajian ini adalah secara kajian lapangan yang menggunakan reka bentuk penyelidikan kuantitatif. Kaedah persampelan yang digunakan dalam kajian soal selidik ialah kaedah persampelan rawak mudah (*random simple sampling*) iaitu responden soal selidik dipilih secara rawak dari kalangan mangsa banjir berpandukan kepada bilangan populasi yang wujud.

Bagi populasi kajian yang melebihi 1,000,000 orang, bilangan minimum seramai 384 orang sudah cukup untuk mewakili maklum balas bagi populasi tersebut (Krejcie, Morgan, 1970). Seramai 456 orang responden yang terlibat secara langsung dalam bencana banjir di Kelantan pada tahun 2014 telah ditemu bual melalui borang soal selidik. Kawasan kajian meliputi tiga daerah iaitu Kota Bharu, Kuala Krai dan Tanah Merah.

KAJIAN LITERATUR

Kajian terdahulu mengenai banjir dibincang dari aspek punca berlakunya banjir, akibat daripada bencana banjir dan penglibatan pelbagai pihak dalam menguruskan bantuan dan sumbangan kepada mangsa banjir. Isu-isu perubahan iklim mendatangkan kesan-kesan seperti terjadinya kenaikan suhu global, hujan asid, jerebu dan juga pemanasan global yang berpunca dari pelepasan gas karbon dioksida ke atmosfera bumi merupakan salah satu aspek yang dikaji (IPCC, 2011; UNEP FI, 2006). Salah satu fenomena akibat daripada perubahan iklim di Malaysia adalah banjir yang pada kebiasaannya berlaku pada musim tengkujuh yang mana sering terjadi akibat perubahan monsun (Chan, 1996; Muhammad Barzani Gasim et. al, 2010). Kejadian banjir juga ada kaitan dengan pembangunan infrastruktur yang tidak terkawal dan juga curahan hujan yang luar biasa pada satu-satu masa (Muhammad Barzani Gasim et. al, 2010), keadaan suhu, sejatan, pergerakan angin dan keadaan semulajadi muka bumi (Balek, 1983).

Akibat daripada bencana banjir akan menimbulkan pelbagai kerosakan dan kemusnahan terhadap manusia dan alam sekitar. Kesan banjir adalah kemusnahan dan kerugian kepada penduduk mahupun organisasi (Marvin, 1969; Higgins et. al, 1982). Manakala, kerosakan yang dialami boleh dikategorikan kepada kerosakan ketara (kerosakan langsung) dan kerosakan tidak ketara (kerosakan tidak langsung) (Marvin, 1969; UNESCAP, 2003). Kerosakan ketara telah melanda daerah Padang Terap pada 2010 menyebabkan kemusnahan kepada tanaman padi, getah, sayur-sayuran, binatang ternakan dan harta benda seperti rumah dan infrastruktur yang bernilai hampir RM 10 juta (Laporan Banjir JPS, 2010).

Konflik dan masalah yang timbul turut memberi impak kepada pihak pengurusan banjir yang sedia ada (Mohd Zulhafiz Said et. al. 2013). Penglibatan persatuan-persatuan awam atau swasta, jabatan-jabatan kerajaan mahupun negeri, pihak kerajaan tempatan, pihak komuniti seperti pihak pemimpin masyarakat tempatan serta individu adalah perlu untuk lebih bersedia menghadapi fenomena ini di samping penggunaan pendekatan baru dalam pengurusan banjir (Sharifah Meryam Shareh Musa et. al, 2011; JPS, 2009; Manual JPS-Pengurusan Banjir, 2009; Rahim, 2009).

Kajian-kajian ini menunjukkan isu yang berkaitan dengan bencana banjir banyak dibincangkan khususnya dalam aspek sains dan pengurusan banjir. Isu-isu ini amat penting dijalankan kajian memandangkan banjir merupakan salah satu musibah yang sering terjadi dan manusia harus sentiasa bersedia dalam apa jua keadaan. Pengurusan banjir melibatkan persediaan sebelum, semasa dan selepas banjir yang memerlukan kepada satu manual dan garis panduan yang khusus bagi memastikan segala persediaan berjalan dengan lancar. Pandangan dan persepsi mangsa banjir perlu diambil kira bagi memastikan segala perancangan yang telah ditetapkan sesuai dengan kehendak penerima bantuan. Artikel ini secara khususnya akan melihat persepsi mangsa banjir terhadap pengurusan pengagihan sumbangan semasa banjir sebagai panduan kepada pihak berwajib dalam mengatur dan menyusun perancangan pada masa akan datang sekiranya menghadapi banjir.

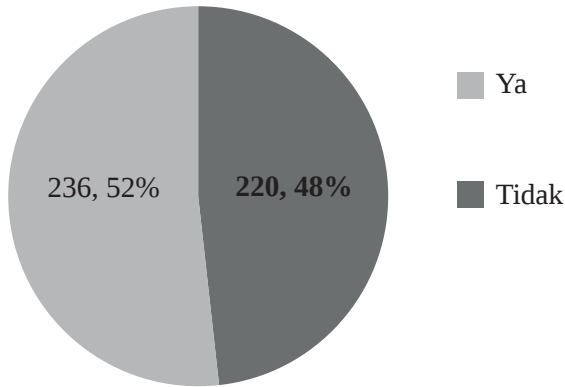
HASIL KAJIAN

Kajian mendapati terdapat tiga fokus utama yang dibincangkan. Pertama; persepsi mangsa banjir terhadap pengurusan pengagihan sumbangan banjir. Kedua; membincangkan faktor-faktor ketidakpuasan hati mangsa banjir dan mencadangkan beberapa penambahbaikan untuk memastikan pengurusan sumbangan banjir lebih cekap, telus, efisien dan menyeluruh.

PERSEPSI MANGSA BANJIR TERHADAP PENGURUSAN PENGAGIHAN SUMBANGAN

Musibah banjir yang melanda Malaysia menyebabkan pelbagai kemusnahan dan kerosakan. Pelbagai bentuk bantuan telah disalurkan seperti makanan, pakaian, tempat tinggal sementara, pengangkutan, bantuan perubatan dan sebagainya telah disediakan bagi memenuhi keperluan ketika berlakunya banjir. Walau bagaimanapun timbul beberapa isu mengenai pengurusan pengagihan sumbangan kepada mangsa banjir. Persepsi responden terhadap isu ini adalah seperti dalam rajah (1) di bawah:

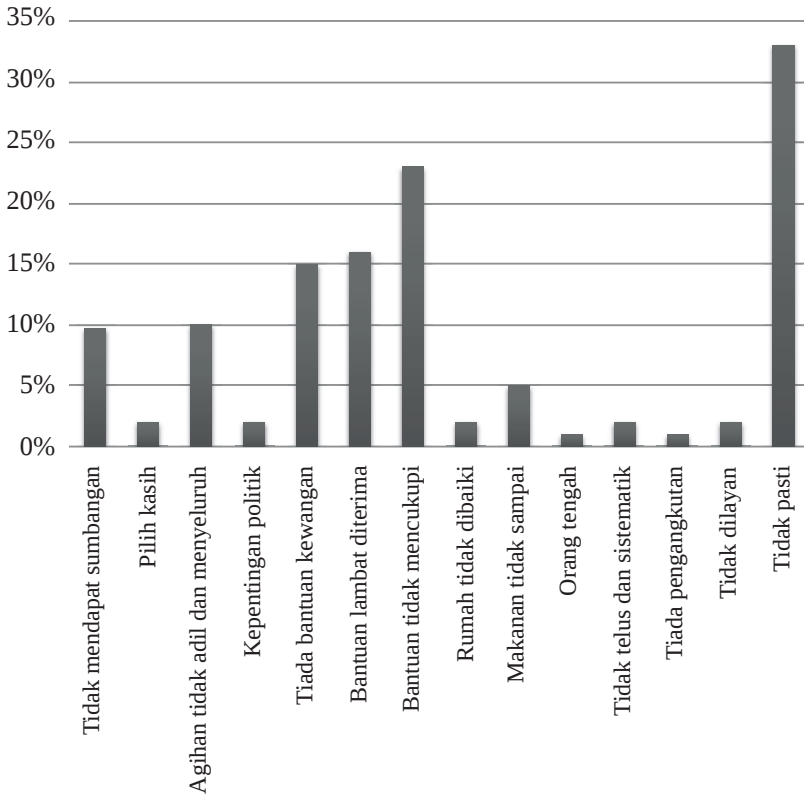
Rajah (1): Persepsi Responden Terhadap Pengurusan Sumbangan Banjir

Rajah (1) menunjukkan persepsi mangsa banjir terhadap pengurusan sumbangan bencana banjir. Berdasarkan rajah tersebut, 48% bersamaan 220 responden berpuas hati dengan pengurusan sumbangan banjir, manakala 52% bersamaan 236 responden tidak berpuas hati dengan pengurusan sumbangan mangsa banjir. Ini jelas menunjukkan bahawa peratusan mangsa banjir yang tidak berpuas hati adalah lebih tinggi berbanding mangsa banjir yang berpuas hati. Penyelidik yakin terdapat faktor-faktor tertentu yang menyebabkan mangsa banjir tidak berpuas hati terhadap pengurusan sumbangan yang perlu dikaji dan diteliti.

Rajah (2) menunjukkan faktor-faktor yang mempengaruhi ketidakpuasan hati mangsa banjir terhadap pengurusan sumbangan banjir. Faktor yang paling tinggi adalah bantuan yang diterima tidak mencukupi iaitu sebanyak 23% responden. Diikuti dengan faktor bantuan lambat sampai kepada mangsa banjir, iaitu sebanyak 16% responden. Faktor tiada bantuan kewangan iaitu sebanyak 15% responden turut menjadi salah satu faktor yang menyebabkan ketidakpuasan hati mangsa banjir terhadap pengurusan sumbangan banjir. Manakala sebanyak 10% responden menyatakan agihan yang disampaikan tidak adil dan menyeluruh serta tidak mendapat sumbangan. Sebanyak 5% responden tidak berpuas hati disebabkan oleh bantuan makanan tidak sampai kepada mereka.

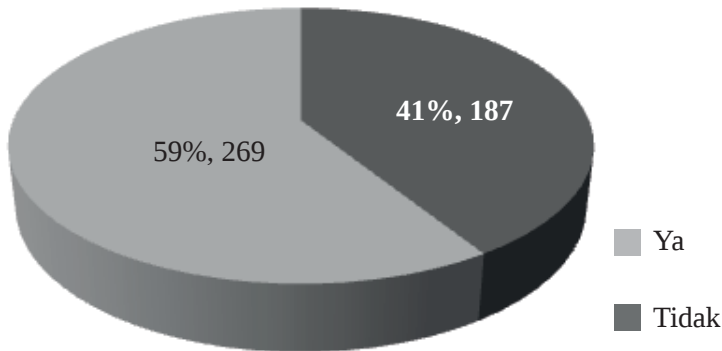
Rajah (2): Faktor-faktor Mempengaruhi Ketidakpuasan Hati Mangsa Banjir Terhadap Pengurusan Sumbangan Banjir

Sebanyak 2% responden berpendapat pengurusan sumbangan banjir bersifat pilih kasih, berkepentingan politik, tidak telus dan sistematik serta tidak dilayan. Faktor yang paling minima adalah 1% responden bagi setiap faktor tiada pengangkutan dan faktor orang tengah yang menjadikan pengurusan agihan sumbangan tidak adil dan menyeluruh. 33% responden tidak pasti dengan faktor yang menyebabkan agihan tidak adil dan menyeluruh.

Persepsi mangsa banjir terhadap aspek keadilan dan kesaksamaan bantuan yang diagihkan turut dikenalpasti dalam kajian ini. Persepsi umum responden terhadap perkara ini boleh dilihat dalam rajah (3) di bawah:

Rajah (3): Keadilan dan Kesaksamaan dalam Pengagihan Sumbangan

Rajah (3) menunjukkan sebanyak 41.1% bersamaan dengan 187 responden bersetuju bahawa bantuan sumbangan banjir diagihkan secara adil dan saksama di kalangan mangsa banjir. Manakala 58.9% responden bersamaan dengan 269 responden tidak bersetuju bahawa bantuan sumbangan diagihkan secara adil dan saksama di kalangan mangsa banjir. Ini jelas menunjukkan bahawa lebih sebahagian daripada mangsa banjir tidak berpuas hati dengan pengurusan pengagihan sumbangan kepada mangsa banjir. Perkara ini perlu diberi perhatian sepenuhnya oleh pihak berwajib kerana ia merupakan isu besar yang perlu diteliti secara mendalam bagi memastikan agihan sumbangan dilakukan secara adil, saksama, sistematik dan telus.

CADANGAN DAN KESIMPULAN

Berdasarkan kajian yang telah dijalankan, dapat dirumuskan bahawa pengurusan pengagihan sumbangan mangsa banjir masih di tahap yang sederhana. Responden kajian telah memberikan maklum balas yang baik dalam meningkatkan kecekapan pengurusan pengagihan sumbangan bencana banjir. Faktor-faktor yang mendorong kepada ketidakpuasan hati penerima sumbangan perlu dinilai sebaik mungkin oleh agensi berwajib dalam memastikan semua mangsa banjir mendapat hak masing-masing berdasarkan ketetapan yang telah disediakan.

Persepsi Mangsa Banjir Terhadap Pengurusan Pengagihan

Penubuhan sebuah organisasi khas yang diiktiraf oleh kerajaan untuk menguruskan bencana banjir perlu dikaji dan dilakukan segera. Cadangan penubuhan pusat setempat di setiap negeri juga relevan bagi memastikan pengurusan dan pentadbiran mangsa banjir lebih tersusun dan sistematik. Semua pihak berwajib yang mempunyai kuasa dalam pengurusan bencana banjir perlu mengambil perhatian sepenuhnya dalam perkara ini.

Pelbagai pihak sentiasa bersedia untuk memberikan sumbangan dan dana, namun sekiranya tiada penyeragaman dan penyelarasan dalam pengurusan pengagihan sumbangan hasrat penyumbang untuk membantu mangsa banjir tidak kesampaian. Semua pihak perlu bekerjasama atas dasar pertolongan dan semua pihak perlu mengenyampingkan perbezaan pendapat, salah faham atau sebagainya dalam memberikan bantuan dan sebagainya.

Diharapkan pada masa akan datang sistem pengurusan pengagihan sumbangan kepada mangsa banjir akan lebih baik dan sebarang isu-isu yang timbul dapat diselesaikan secara berhikmah dan harmoni.

RUJUKAN

- Asiah Sarji, et. al. (2014) *Musibah Banjir. Menghadapinya Gaya Perlis*. Prosiding Seminar Institusi Raja (SIRaj II).
- Balek J (1983). Hydrology and Water Resources in Tropical Regions. *Developments in Water Science 18*. pp. 3-271. ISBN: 978-0-444-99656-5.
- Chan NW. (1996). *Vulnerable of Urban Areas to Floods*. The Star, 26 Jan. 1996. pp.4-6. Climate Change Research, United Kingdom.
- Higgins RJ. (1982). *An Economic Comparison of Different Flood Mitigation Strategies in Australia*. (PhD dissertation). University of New South Wales, Australia.
- Krejcie, Robert V; Morgan Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. n.p.
- Kothari, C. (2004). *Research Methodology: Methods and Technique*. Delhi, India: New Age International Publisher.
- Laporan Banjir Kedah (2010) Jabatan Parit dan Saliran Negeri Kedah.
- Marvin D. (1969). *Flood plain management. Iowa Experience*. Iowa University Press Limited.
- Mohd Zulhafiz Said, et. al. (2013). Menangani Masalah Banjir di Daerah Padang Terap, Kedah: Analisis Persepsi dan Tindakan Pemimpin Masyarakat Tempatan. *GEOGRAFIA Online Malaysian Journal of Society and Space 9 Issue 4*. pp. 142 – 149. ISSN 2180-2491.
- Muhd. Barzani Gasim, et. al. (2010). Analisis banjir Disember 2006: Tumpuan di kawasan bandar Segamat, Johor. *Sains Malaysiana 39 (3)*, 353-361.
- Sharifah Meryam Shareh Musa, et. al. (2011). *Amalan semasa dan pendekatan baru dalam pengurusan banjir di Malaysia*. Persidangan Kebangsaan Masyarakat, Ruang dan Alam Sekitar (MATRA), Universiti Sains Malaysia.
- Status Banjir. e-Bencana Alam, Jabatan Kerja Raya Malaysia. <http://bencanaalam.jkr.gov.my>. Diakses pada: 29 Januari 2016.
- UNEP Finance Initiative. (2006). *Adaptation and vulnerability to climate change: The role of the finance sector*.